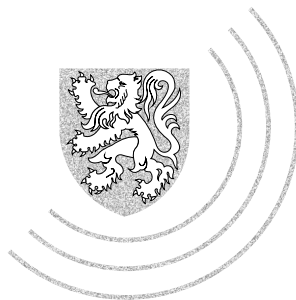


V L A A M S P A R L E M E N T



stuk **607** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 1 juli 2010 (2009-2010)

Voorstel van decreet

van mevrouw Mercedes Van Volcem,
de heer Dirk Van Mechelen, mevrouw Gwenny De Vroe
en de heren Karlos Callens en Sven Gatz

houdende wijziging van het decreet van 3 maart 1976
tot bescherming van monumenten
en stads- en dorpsgezichten

TOELICHTING

Het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten heeft een belangrijk nieuw begrip geïntroduceerd in de Vlaamse monumentenzorg, met name het stads- en dorpsgezicht, in het decreet omschreven als volgt: “een groepering van één of meer monumenten en/of onroerende goederen met omgevende bestanddelen, zoals onder meer beplantingen, omheiningen, waterlopen, bruggen, wegen, straten en pleinen, die vanwege haar artistieke, wetenschappelijke, historische, volkskundige, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarde van algemeen belang is”.

Bij decreet van 22 februari 1995 werd die bepaling nog uitgebreid tot: “de directe, er onmiddellijk mee verbonden visuele omgeving van een monument, bepaald in 2° van dit artikel, die door haar beeldbepalend karakter de intrinsieke waarde van het monument tot zijn recht doet komen dan wel door haar fysische eigenschappen de instandhouding en het onderhoud van het monument kan waarborgen”.

Die decretale bepaling stelde een uitstekend werkinstrument beschikbaar voor het monumentenbeleid, niet alleen met het oog op de bescherming, maar eveneens voor de kwaliteitsverbetering van de stads- en dorpsgezichten en voor de visuele omgeving van de beschermde monumenten.

Aangezien de monumentenzorg in Vlaanderen eigenlijk pas echt vanaf 1975 – het Europees jaar voor het Bouwkundig erfgoed – van start is kunnen gaan, zijn weinig of geen waardevolle stads- en dorpsgezichten of omgevingen van monumenten volkomen gaaf bewaard gebleven. Bij de afbakening van de stads- en dorpsgezichten moesten dan ook misplaatste of ongelukkige bouwsels en onbebouwde percelen binnen de beschermde zone worden opgenomen. Dat bood het voordeel dat bij bouwaanvragen de entiteit, die belast was met de zorg voor het onroerend erfgoed, een controlerende rol kon vervullen om misplaatste of ongelukkige bouwsels te doen verdwijnen, of minstens er de nadelige impact zo veel mogelijk van te milderen.

Voor de onbebouwde percelen, opgenomen in een beschermd stads- of dorpsgezicht, kon ervoor worden gezorgd dat een aantal belangrijke gezichten en perspectieven op het waardevolle bouwkundig erfgoed van het stads- of dorpsgezicht kon worden gevrijwaard.

Op die wijze kon, naar aanleiding van aanvragen voor stedenbouwkundige vergunningen voor het wijzigen van bestaande gebouwen of voor nieuwe invullingen van onbebouwde percelen, een beleid worden ontwikkeld voor het behoud van het totale beeld en de harmonie van de beschermde stads- en dorpsgezichten en voor de sanering van misplaatste bouwsels of ingrepen die in het verleden tot stand waren gekomen. Daarbij primeert vooral het coherent afgebakende ensemble en niet alleen of op de eerste plaats een individuele gevel of ander onroerend goed.

De bovenvermelde werkwijze werd met gunstige resultaten gedurende verschillende jaren probleemloos toegepast. Ook de Raad van State heeft zich bij de boven beschreven visie aangesloten zoals blijkt uit arrest nr. 85.595 van 23 februari 2000 betreffende de als stads- en dorpsgezicht beschermde omgeving van het kasteel van Zoersel.

Uit een studie van prof. dr. Anne Mie Draye, waarvan de resultaten gepubliceerd zijn in het artikel ‘(Geen) Toekomst voor beschermde Stads- en Dorpsgezichten’ (Publiekrechtelijke kronieken/Chroniques de Droit Public, 2005, 1, p. 189-203), wordt aangetoond dat de interpretatie van de Raad van State de laatste jaren steeds restrictiever schijnt te worden in verband met wat een beschermd stads- en dorpsgezicht nu precies betekent en wat stedenbouwkundig kan en niet kan binnen een als stads- en dorpsgezicht beschermd geheel.

In tegenstelling tot een arrest van 2000 in verband met de omgeving van het kasteel van Zoersel zijn er enkele later uitgesproken arresten van de Raad van State waarin het standpunt wordt ingenomen dat een bescherming als stads- en dorpsgezicht het behoud van de bestaande toestand impliceert, waardoor verbouwingen en aanpassingen, zelfs van kenmerkende misplaatste bouwsels, niet kunnen worden vergund in een beschermd stads- of dorpsgezicht.

Die interpretatie heeft zeer vergaande gevolgen: in Vlaanderen zijn er op dit ogenblik 1173 beschermde dorpsgezichten en 337 beschermde stadsgezichten, die samen 1510 beschermde gehelen vormen. Dat betekent uiteraard zowel kwantitatief als kwalitatief een uitermate belangrijk gedeelte van de bebouwde oppervlakte in Vlaanderen waar in principe geen verbouwingen en/of aanpassingen meer mogelijk zijn. Zowel openbare besturen als privépromotoren die volkomen verantwoorde en noodzakelijke projecten van stads- en dorpsvernieuwing willen uitvoeren, lopen het risico dat, indien zelfs maar één persoon naar de Raad van State gaat, een project dat de hele lokale gemeenschap aanbelangt, wordt onderuitgehaald.

Die toestand is uiteraard nadelig voor het voeren van een efficiënt en effectief beleid voor de beschermde stads- en dorpsgezichten. Van nog meer belang zijn mogelijk echter de bijzonder nadelige financiële gevolgen die zowel voor de overheid als voor privépromotoren bijzonder zwaar dreigen te zijn.

De financiële gevolgen die uit die toestand kunnen voortvloeien, zijn drievoudig:

- een openbaar bestuur dat, of een privépromotor die een project wenst uit te voeren voor stads- of dorpsvernieuwing in een beschermd stads- of dorpsgezicht en daartoe gronden en/of gebouwen verwerft, loopt het risico dat zelfs wanneer maar één persoon een verzoek tot schorsing en/of nietigverklaring indient bij de Raad van State, die investering totaal waardeloos wordt. Het project moet dan gedurende jaren worden uitgesteld en betekent voor de betrokkenen een ware financiële ramp;
- hetzelfde geldt voor de noodzakelijk vooraf uit te voeren studies en ontwerpen. Ook de financiële inspanningen voor het uitvoeren van die studies en ontwerpen kunnen op basis van slechts één verzoek van één klager bij de Raad van State totaal waardeloos worden;
- in geval van een procedure bij de Raad van State moeten de betrokken openbare besturen zich in hun verweer laten bijstaan door een gespecialiseerd advocaat, wat eveneens een bijzonder dure aangelegenheid is.

Met het oog op het voorkomen van dergelijke financiële problemen voor openbare besturen en/of privépromotoren die projecten van stads- en dorpsherwaardering willen uitvoeren in beschermde stads- en dorpsgezichten, is het dringend noodzakelijk dat de geldende decretale bepalingen worden aangepast. Vandaar dit voorstel van decreet waardoor het vergunnen van bepaalde werken (gedeeltelijk slopen en/of verbouwen) mogelijk wordt gemaakt.

Mercedes VAN VOLCEM

Dirk VAN MECHELEN

Gwenny DE VROE

Karlos CALLENS

Sven GATZ

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Aan artikel 9 van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij het decreet van 10 maart 2006, wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Een gedeeltelijk slopen en/of verbouwen van een goed dat deel uitmaakt van een beschermd stads- of dorpsgezicht, kan worden vergund, voor zover die werkzaamheden niet de wezenlijke en karakteristieke waarden van het onroerend goed betreffen en voor zover ze vereist zijn voor de verwezenlijking van een project van behoud, restauratie, herbestemming of valorisatie.”.

Mercedes VAN VOLCEM

Dirk VAN MECHELEN

Gwenny DE VROE

Karlos CALLENS

Sven GATZ